

Vynález věcí je původní monografií o Platónově hypotéze idejí. Spolu s výkladem čtyř dialogů (první části *Parmenida*, *Faidónu*, *Ústavy* a *Timaia*) nabízí též hodnocení řady jejich interpretací od antiky až po dvacáté století. Podrobně dokazuje, že ke správnému pochopení motivace, která vede ke kladení idejí jako entit vynatých z osnovy světa, je třeba zároveň zúžit a rozšířit záběr výkladu. V dialozích totiž nenajdeme jednotnou „teorii idejí“ ve smyslu klíče k pochopení celkové stavby skutečnosti. Základní teze o silné nejednotě skutečnosti se odráží v přesvědčení, že neobýváme přirozený či fyzikálně vzniklý kosmos a že jediný způsob, jak zaručit soudržnost a minimální poznatelnost světa kolem nás, spočívá v popisu jeho vzniku jako záměrně vytvořeného artefaktu. Kosmologická líčení tvůrce a jeho záměru zahrnuje ve své nejpropracovanější podobě motiv idejí věcí jako vzorů různých částí světa: díky idejím – vzorům obývají tento svět hvězdy, ptáci, lidé či ryby. Lidská úvaha o takových vzorech pak spoléhá ve stejné míře na rozum i obraznost, která činí z jednotlivin částí celkově nevnímání kosmu.

Dovolujeme si Vás pozvat na minikolokvium

Vynález věcí?

ke knize Karla Theina

Vynález věcí. O Platónově hypotéze idejí,

kté proběhne **7. dubna**

v hlavní budově Filozofické fakulty UK

na Náměstí Jana Palacha,

v místnosti č. 301 (3. patro,

v blízkosti hlavního schodiště).

Začátek v **17:30** hodin.

V rámci minikolokvia vystoupí:

Štěpán Špinka (FF UK v Praze)

Kryštof Boháček (FLÚ AV ČR)

Josef Mural (UJEP v Ústí nad Labem)

Ani podrobné líčení stavby světa a jeho částí však nemůže obejít zásadní platónský paradox: i když je kosmos jedinou věcí, která je v plné míře dobrá a krásná, zůstává věcí mezi jinými a představa o jeho celkové osnově nenabízí klíč k poznání konkrétních jednotlivin, s nimiž se setkáváme skrze jejich vnímání vlastností. Celková představa kosmu nespĺňuje přísná měřítka jednoznačného poznání a nemůže nás dovést k univerzálním vlastnostem, jimiž jsou věci obdařeny bez ohledu na to, k jakému druhu patří. Odtud nutnost zcela jiné a zcela neintuitivní hypotézy, která mřív za hranice obraznosti, a tím i kosmologie: hypotézy idejí protikladných vlastností. Tyto ideje nejsou v žádném případě vzory určenými k nápodobě; jsou naopak myšleny jako spontánně působící příčiny toho, že každá jednotlivina vykazuje soubor atř fyzikálních nebo morálních vlastností. Předložený výklad neuhýbá před záhadou kauzálního působení těchto idejí, které jsou historicky první verzí teorie univerzálií, a nabízí řešení, které je tak jako sama Platónova hypotéza bližší úvahám z oboru současné metafyziky než dílu jiných antických myslitelů.

Dvě verze hypotézy idejí – ideje vlastností a ideje věcí – sdílejí vlastně jen to, že ideje jsou plně reálné, aniž by patřily k osnově světa. Jejich rozdíl odpovídá novému napětí mezi epistemologií a kosmologií. Počínaje Aristotelem však kritické Platóna obě verze směšují. *Vynález věcí* se snaží ukázat, že jde o nelegitimní krok, inspirovaný výstředností Platónova postoje. Poněcháme-li ideje vlastností a ideje věcí vzájemně oddělené, obě úzce zaměřené hypotézy jsou vnitřně koherentní.